

Het NEM meetprogramma Zoldertellingen Vleermuizen geeft de trends van de populatieontwikkelingen van ingekorven vleermuis en de grijze grootoorvleermuis. Daarnaast worden verspreidingsgegevens gegenereerd van de overige zolderbewonende soorten vleermuizen. Deze gegevens worden door vrijwilligers verzameld. Het meetprogramma is sinds 2007 onderdeel van het NEM, maar maakt dankbaar gebruik van reeds eerder verzamelde gegevens van grijze grootoorvleermuis en ingekorven vleermuis.

Het telseizoen 2019 is bijna voorbij. De gegevens beginnen bij ons binnen te komen. De komende tijd zijn we bezig die te verwerken. De trends tot en met 2018 voor de ingekorven vleermuis en grijze grootoorvleermuis zijn bekend. Zoals besproken in de Telganger van april 2017 werd de trend sterk beïnvloed door de combinatie van én weinig bekende objecten en grote schommelingen in aantallen voor 2009. Aan de hand van een ontclustering van een aantal objecten, toevoeging van oude tellingen en een licht gewijzigde methode om de trends te berekenen zijn de trends nu opnieuw berekend.

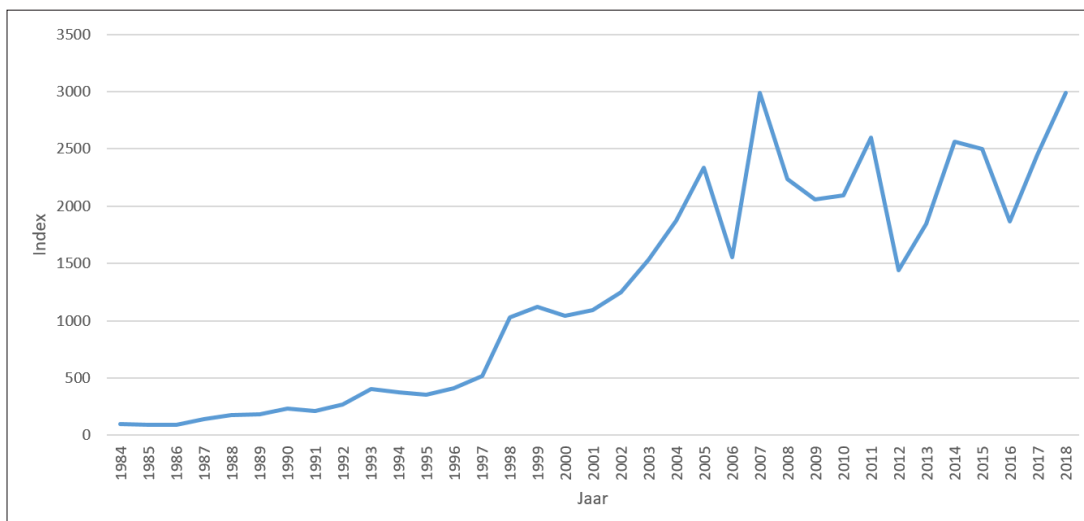
Trends ingekorven vleermuis

Figuur 1 laat de trend voor de ingekorven vleermuis zien, waarbij 1984 op 100 is gesteld. Ten opzichte van 1984 is er sprake van een (statistisch significante) sterke toename. Echter ten opzichte van 2008 (oftewel de laatste tien jaar) dan is de (statistisch significante) toename matig (figuur 2).

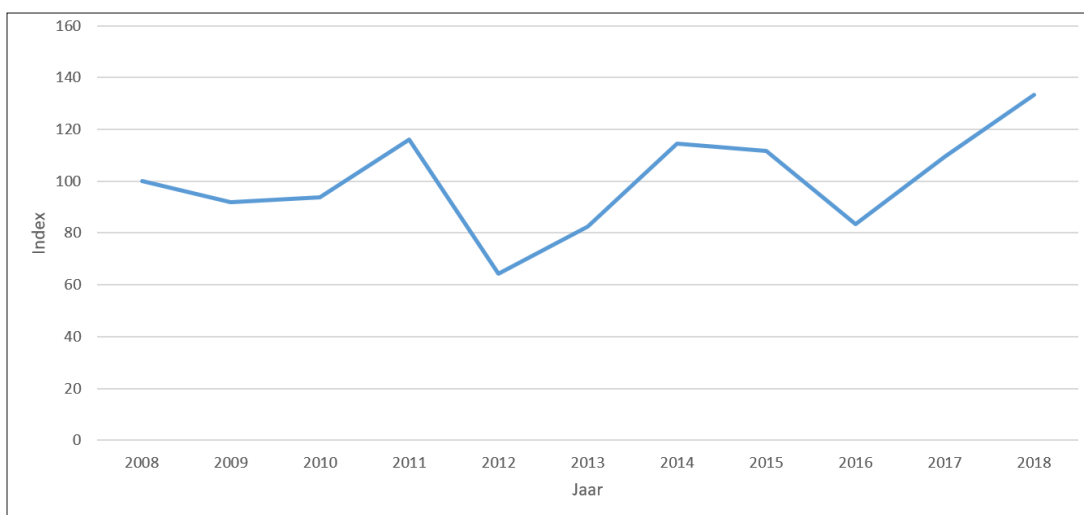
Werden er in de jaren 1984 – 2007 de dieren in één of twee objecten waargenomen, vanaf 2007 groeit dat aantal objecten tot in totaal 17 in 2018. Van een aantal objecten waarvan pas later bekend is geworden dat daar ingekorven vleermuizen aanwezig zijn, is het aannemelijk dat ingekorven vleermuizen ook al eerder aanwezig waren, maar dat dit simpelweg niet bekend was. Dat zijn zogenaamde ‘onbekende’ objecten. Vrijwel alle bekende objecten worden minimaal eens in de drie jaar geteld (figuur 3).

De ‘onbekende’ objecten spelen een grote rol bij de ingekorven vleermuis (figuur 4). Zo bleek uit onderzoek na de dip in 2012 dat een groot aantal van de dieren niet in de bekende objecten aanwezig was, maar in andere – toen nog niet ontdekte- objecten. Een dip in de trend betekent dus niet automatisch ook een reële achteruitgang in de populatie. Een extra complicerende factor is daarbij dat de onbekende objecten mogelijk in België of Duitsland staan. Als na vervolgonderzoek blijkt dat er geen onbekende objecten aanwezig zijn én het niet aannemelijk is dat de dieren –net- over

de grens verblijven, is de dip reeël. Dat betekent ook dat als een dip langer dan één jaar aanhoudt dat vervolgonderzoek zeer wenselijk is (buiten het feit dat hoe meer verblijven bekend zijn hoe representatiever de trend is, en dus kennis omtrent gebruikte verblijven altijd zeer nuttig is!).

Figuur 1: Indexen ingekorven vleermuis vanaf 1984 (1984 = 100).

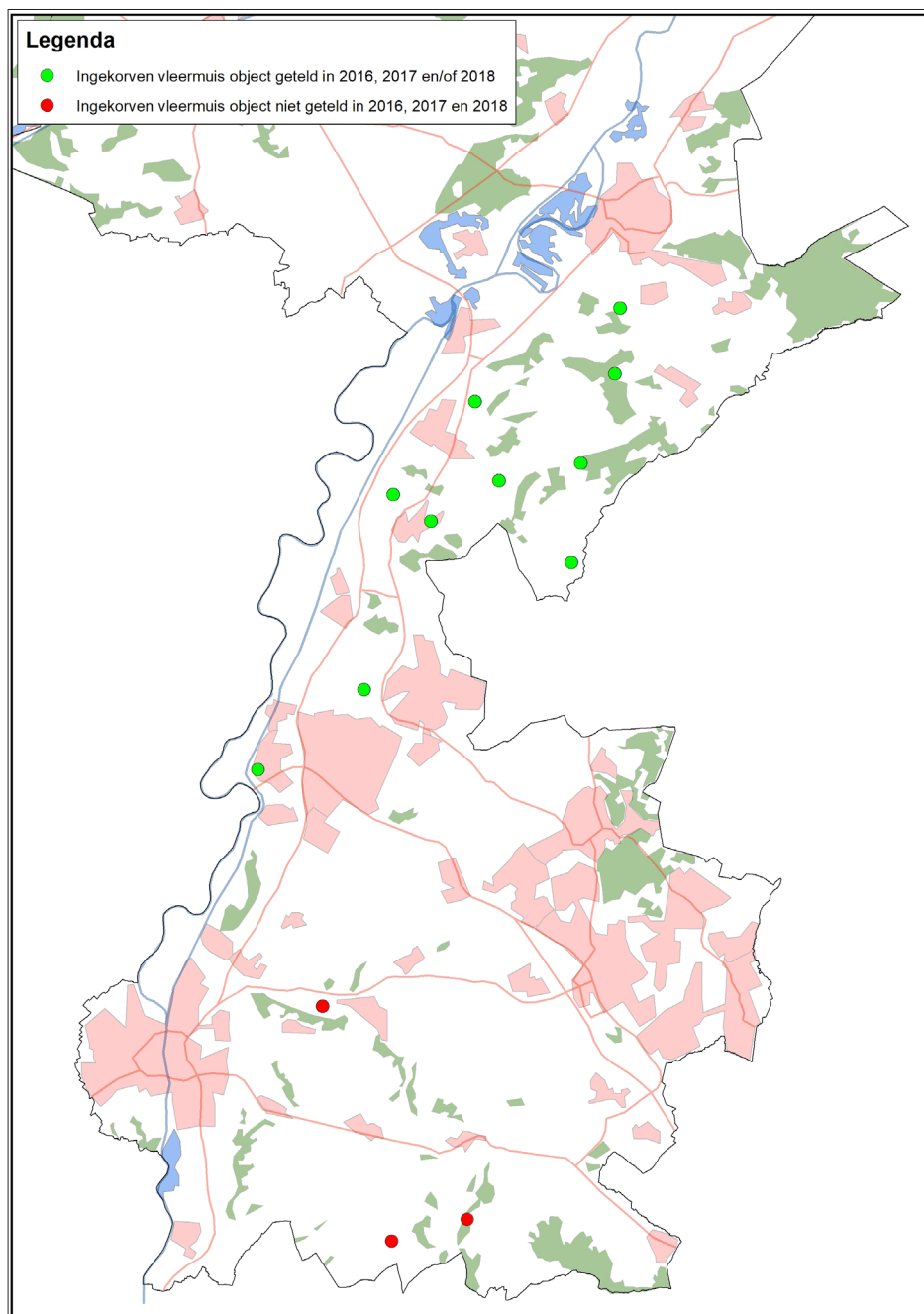
Figuur 2: Indexen ingekorven vleermuis vanaf 2008 (2008 = 100).

Het aandeel dieren dat sinds 2013 buiten Mariahoop en Lilbosch wordt gevonden is aanzienlijk (figuur 4). Opvallend is dat de dip in 2016 (figuren 1 en 2) relatief kleiner is dan de dip in 2012. Die dips wijzen er op dat er waarschijnlijk nog steeds ‘onbekende’ objecten zijn, immers het jaar er op zijn de dieren weer aanwezig in de bekende objecten. Het lijkt aannemelijk dat de dieren meer verspreid voorkomen. Naar de reden hiervoor en in hoeverre dit daadwerkelijk speelt, is op basis van de telgegevens alleen geen uitspraak te doen.

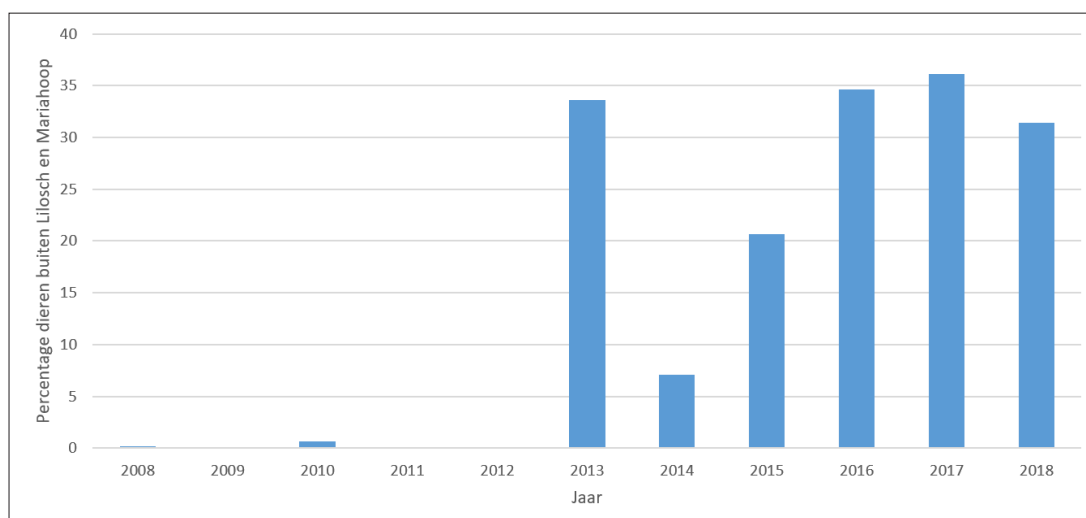
Trends grijze grootoorvleermuis

Figuur 5 laat de indexen van de grijze grootoorvleermuis zien, waarbij 1996 op 100 is gesteld. Ten opzichte van 1996 is er sprake van een (statistisch significante) matige toename. Ten opzichte van 2008 (oftewel de laatste tien jaar) dan is de (statistisch significante) toename ook matig (figuur 6). De trend lijkt de laatste jaren echter af te vlakken. Grijze grootoorvleermuizen worden in Limburg, Noord-Brabant en Zeeland geteld. In het totaal maken 89 objecten deel uit van de telreeksen. Ook voor de grijze grootoorvleermuis geldt dat bijna alle objecten waar de soort eerder is aangetroffen eens in de drie jaar geteld worden (figuur 7). Het zou goed zijn om een aantal objecten in Zuid-Limburg en Zeeland weer eens te bezoeken om vast te stellen of de grijze grootoorvleermuis daar nog wel voorkomt.

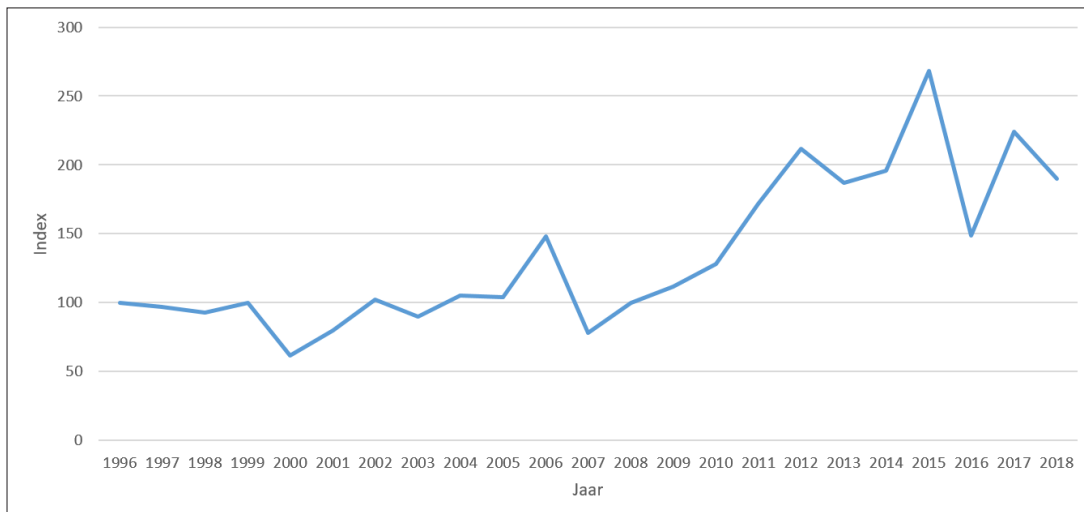
Recent (2019) zijn een paar voorheen ‘onbekende’ objecten ontdekt. Deze zijn nog niet in de trends tot en met 2018 verwerkt. Het geeft ook aan dat ook voor de grijze grootoorvleermuis er ongetwijfeld nog ‘onbekende’ objecten zijn. Omdat een groot aantal objecten wordt geteld, wordt de trend wel als representatief voor de populatieontwikkeling beschouwd.

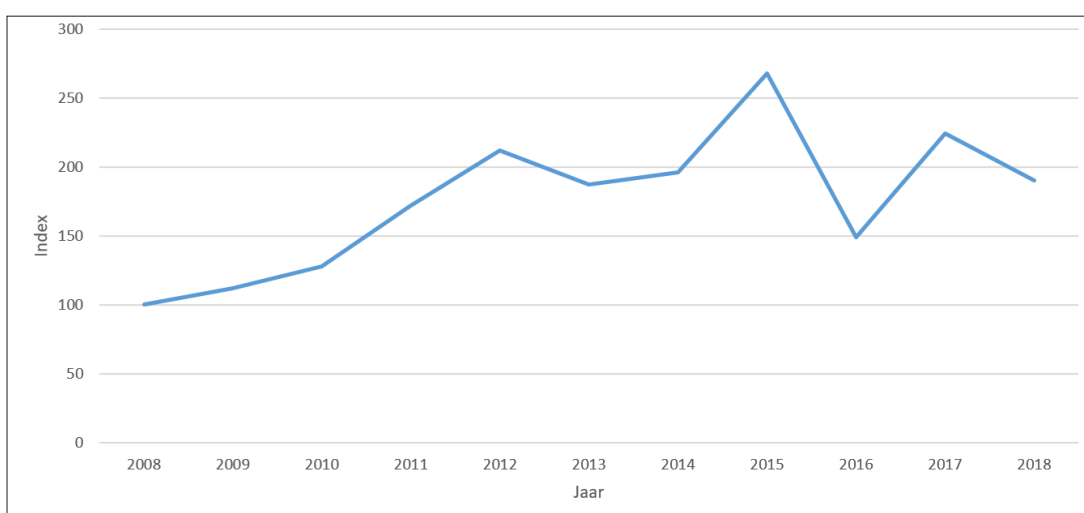
Figuur 3: Telstatus van de afgelopen drie jaar van objecten waar ingekorven vleermuis van bekend is.

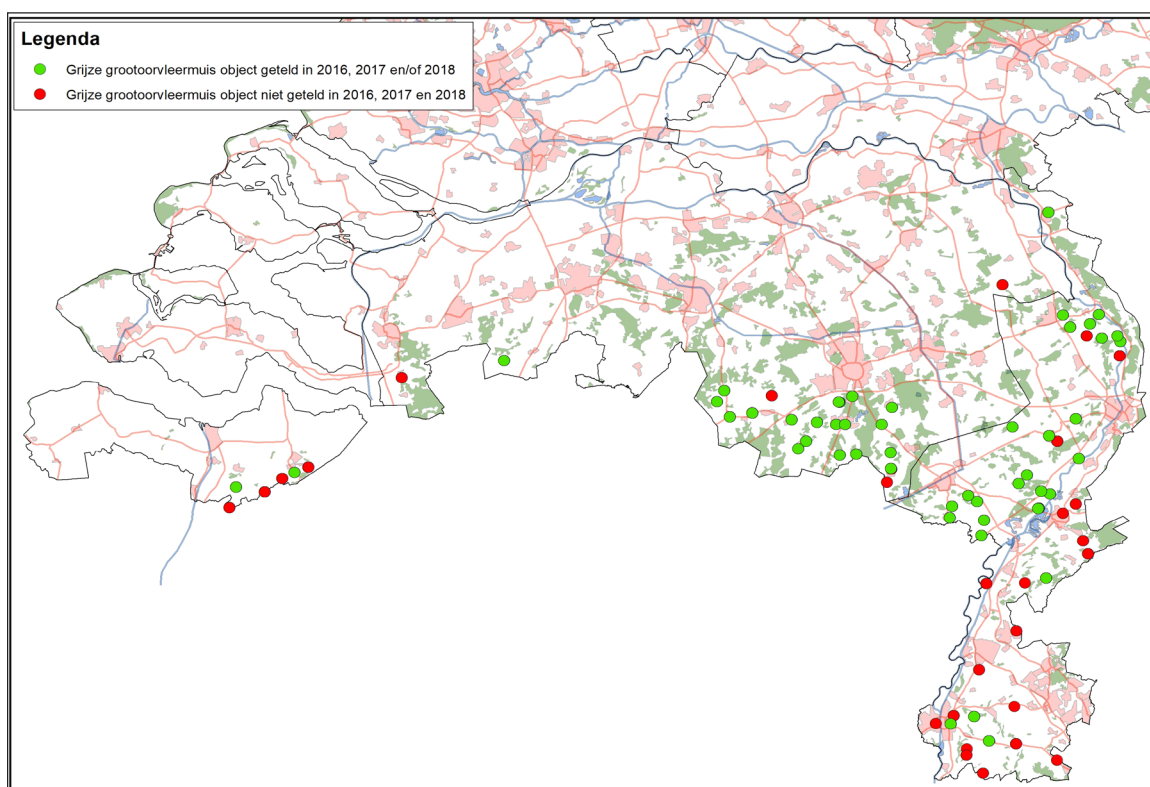
Figuur 4: Aandeel (%) ingekorven vleermuizen buiten Lilbosch en Mariahoop.

Figuur 5: Indexen grijze grootoorvleermuis vanaf 1996 (1996 = 100).

Figuur 6: Indexen grijze grootoorvleermuis vanaf 2008 (2008 = 100).

Figuur 7: Telstatus van de afgelopen drie jaar van objecten waar grijze grootoorvleermuis van bekend is.

Verspreidingsonderzoek

In de Telganger van het voorjaar is uitgebreid ingegaan op het verspreidingsonderzoek deel van het meetprogramma, daarom laten we dat nu achterwege. Maar dat betekent zeker niet dat dat deel onbelangrijk is. Het voegt veel toe aan de verspreidingskennis van soorten en draagt sterk bij aan de bescherming van verblijfplaatsen.

Dank

Zonder vrijwilligers geen meetprogramma. Zonder flexibiliteit en regelmatige feedback van de deelnemers geen ontwikkelend meetprogramma en zonder betrouwbare trends geen effectieve bescherming.

Bedankt allemaal!

TEAM NEM Zoldertellingen Vleermuizen: Erik Korsten, [Marcel Schillemans](#) (landelijk coördinator), Martijn van Oene, Jelle van Zweden (CBS) en Tom van der Meij (CBS).